

להפצת תורתו של הגה"ק
רבי הלל פאלאק זצלה"ה
אבדק"ק סאטמר ענגען
בעל ה"קודש הילולים"

פרי קודש הילולים

בס"ד | פרשת עקב תשפ"ד | גליון מס' 126 | שנה ג'

דברי תורה עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

גם את המצוות שהשכל מחייבן יש לקיים מפני גזירת המלך

וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן וּגו' (דברים ז, יב).

הנה המצוות שהשכל האנושי מחייבן מכוונות מצוות קלות, כי קל לקיימן, כי גם בלי ציווי ד' השכל מחייבן. אבל רצון השי"ת הוא שגם אותן נקיים מצד שהן מצוות ד', ולא מצד השכל וההגיון. וכאשר נקיים את המצוות האלו מפני ציווי השי"ת נקבל שכר בעולם הזה, והיינו הפירות של השכר, אבל הקרן קיימת לעולם הבא! וזהו שאמר הכתוב, "היום לעשותם", ופירש רש"י "ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם".

וכי תאמר מה נאכל בעולם הזה, על זה ממשיך הכתוב, "והי עקב תשמעון את המשפטים האלה", ופירש רש"י, שאלו הן המצוות הקלות, דהיינו המצוות השכליות שהשכל מחייבן, ואשר הן מכוונות מצוות קלות. ואמר הכתוב, אם תשמרו לעשותן מצד ציווי השי"ת כמו את החוקים², אזי תזכו לכל הברכות בעולם הזה בבני חיי ומזוני, שתאכלו פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לכם לעולם הבא.

(ח"ב קנט)

פירש רש"י, "אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון".

הנה לכאורה יש כאן סתירה, פרשת ואתחנן מסתיימת בפסוק (דברים ז, יא) "ושמרת את המצוה וגו' היום לעשותם", ופירש רש"י, "היום לעשותם, ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם", ומזה מובן ש"שכר מצוה בהאי עלמא ליכא" (קידושין לט, ב). ואילו מיד בתחילת פרשת עקב מבטיחה התורה, "והיה עקב תשמעון" וגו', שאם נשמור את מצוות התורה נתברך בכל טוב, כדכתיב "וברך פרי בטנך ופרי אדמתך וגו' והסיר ד' ממך כל חולי וגו'", וכל הברכות הם בעולם הזה, בני חיי ומזוני.

ונראה לפרש, דהנה יש מצוות שגם בלא ציווי השי"ת, הנימוס והשכל האנושי מחייבן, כגון כיבוד אב ואם, איסור גניבה וגזילה ושאר מצוות שבין אדם לחבירו, וגם אומות העולם מקיימים אותן. ולעומתן יש מצוות שאנו מקיימים רק משום ציווי ד' ורצונו ית"ש.

שלא לרדוף אחר התאוות

וַיַּעֲנֵךְ וַיִּרְעַבְךָ וַיֹּאכְלֶךָ אֶת הַמֶּן וּגו'. וְשִׁמְרֶתְ אֶת מִצְוֹת ד' אֲלֶיךָ לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי וַיִּלְרָאָה אֹתוֹ.

(דברים ח, ג-ו).

מלכים (בדאיטא במסכת עבודה זרה יא, א).

וזהו שבתחילה "ויענך וירעבך", אף שאחר כך "ויאכילך את המן" שהיו בו כל הטעמים, היה זה כדי שילמדו ישראל שלא לרדוף אחר התאוות, ועל ידי זה יזכו להשמר מכל עוון, ולקיים "ללכת בדרכיו וליראה אותו".

(ח"א רעד)

שבע דנחמא

כל הגלויות והצרות באים בהשגחת השי"ת

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ד' (במדבר לג, ב).

למסעיהם על פי ד', ללמדנו שכל הגלויות וכל הצרות של עם ישראל בכל זמן שיהיו, הכל מדוקדק ומושגח בהשגחה פרטית מאיתנו ית"ש, ובל נאמר מקרה הוא חלילה. וכשם שהתקיים בנו "על פי ד' יסעו" (במדבר ט, יח), כן יתקיים בנו בקרוב "על פי ד' יחנו" (סו), בגאולה השלימה במהרה בימינו.

(ח"ב קכב)

יש לפרש בהקדם מה שכתב השלי"ה הק' (תורה שכתב פר' מסעי מאמר מלחמות ה), שכל המסעות שנסעו בני ישראל במדבר מרמזים על הגלויות שגלו ישראל במשך הדורות.

ולפי זה אפשר לומר, שלכן כתיב כאן, "ויכתוב משה את מוצאיהם

1. רבינו הגה"ק זצ"ל ציין לפירוש התוס' יו"ט למשניות מסכת פאה פ"א מ"א בשם הרמב"ם, עיי"ש.

2. מה שרבינו הגה"ק זצ"ל מבאר שהכתוב מרמז שיקיימו את המצוות כמו חוקים, אפשר שזה מרומז בהמשך הפסוק, "ישמרתם ועשיתם אותם" דהוי ככפל לשון, ובא לומר שתקיימו זאת כמו חוקים.

3. רבינו הגה"ק זצ"ל ציין לדברי חז"ל במסכת אבות פ"ג מ"ג, עיי"ש.

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."

שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."

קודש הילולים ח"א עמ' ז'

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

הקב"ה אינו מוותר לפורקי עול

פנים. כדאמרין בברכות (דף טו), לא כדאי הם ישראל לשאת להן פנים, אני אמרתי 'ואכלת ושבעת וברכת', והן מחמירין על עצמן עד כזית עד כביצה, ע"כ.

הרי שרש"י פירש, שהקב"ה נושא פנים, כאשר בני ישראל כדאים וראויים לכך. על כן לא היה יכול לפרש כאן על 'אשר לא ישא פנים', שהקב"ה אינו נושא פנים אפילו לצדיק גמור. אלא פירש, אם תפרוק עולו. שעל עון חמור כזה של פריקת עול האמונה והמצוות, שנאמר בו (במדבר טו, לא), 'כי דבר ה' בזה ואת מצוותו הפר היכרת תיכרת הנפש ההיא', בוודאי שאינו נושא פנים. שהרי על זה לא שייך לומר, "כדאי הם ישראל לשאת להם פנים".

אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד.

פירש רש"י, 'לא ישא פנים', אם תפרוק עולו.

ויש לדקדק מדוע פירש שכוונת הכתוב שהקב"ה לא ימחול על פריקת עול האמונה והמצוות, ומדוע לא פירש כהרב הברטנורא על המשנה בפרקי אבות (פ"ד מ"ב), שאין לפניו וכו' ולא משוא פנים ולא מקח שוחד. וזה לשונו, שאינו נושא פנים אפילו לצדיק גמור, שלא יענישנו על עבירה קלה שבאת לידו.

ונראה לבאר, עפ"י מה שמצינו בגמרא (מגילה כה:), ברכת כהנים נקרינן ולא מתרגמין, מאי טעמא, משום דכתיב 'ישא [ה פניו אלך]'. ופירש רש"י ז"ל, שלא יאמרו, הקב"ה נושא להן פנים. ואינן יודעין שכדאי הן ישראל לשאת להן

פיזור ממון למצוה אינו מכבה עבירה

בחפצי שמים. כרצונך, כאילו פיזרת אותם בחפצך, עכ"ל. הרי שכשאדם מפזר ממון לצרכי מצוה, יתקיים בו "כדי שיעשה רצונך כרצונך". לפי זה הוא אמין, שאם יפזר ממון בחפצי השמים, אזי יעשה הקב"ה רצונו גם לוותר לו על העבירות שעשה, שהם רצונו של האדם. וזה אינו, רק הקב"ה משלם שכר המצוה בפני עצמו ועונש העבירה לעצמו.

ולזה כיוון רש"י בפירושו, 'ולא יקח שוחד' לפייסו בממון, היינו שוחד הממון שפיזר האדם לצרכי מצוה. וקל להבין.

ולא יקח שוחד.

פירש רש"י, לפייסו בממון. והקשה הרא"ם, איך שייך שוחד ממון לגבי הקב"ה. ולמה לא פירש, ולא יקח 'שוחד' של מצוה במקום העבירה, שיוותר לו עונש העבירה שעבר, בעבור המצוה שעשה. אלא ייתן לו שכר המצוה שעשה, ועונש בעבור העבירה שעבר. והניח בצדק עיון.

ונראה לתרץ קושייתו עפ"י המשנה באבות (פ"ב מ"ד), עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו. ופירש הברטנורא, עשה רצונו כרצונך, פזר ממוןך

דברי ברכה מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח חנינא צבי פרקש הי"ו
ולחתנו הרה"ח משה שטרן הי"ו
לרגל אירוסי הנכדה-הבת הכלה תחי'
עב"ג החתן יהושע צבי ארי' ני"ו
בן הרה"ג משה מנחם עקשטיין שליט"א
רב דביהמ"ד גאלנטא - ירושלים

הרה"ח אברהם יהודה פולק הי"ו
ולחתנו הרה"ח שלמה הלברשטאם הי"ו
להולדת הנכד-הבן ישכר דוב ני"ו

יהי רצון שיזכו לרווחת מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה
לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה
"בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

לעילוי נשמת

הר"ר יחזקאל יצחק ב"ר בנימין זאב קראוס ז"ל
נלב"ע כ"ג מנחם אב תש"א

מרת מרים הינדל ב"ר בנימין זאב רוזמן ע"ה
נלב"ע כ"ג מנחם אב תשנ"ה

הרה"ח דב ב"ר צבי הוס ז"ל
נלב"ע כ"ג מנחם אב תשפ"ב

מרת יענטא ב"ר ישי אלכסנדר מייער ע"ה
נלב"ע כ"ד מנחם אב תשע"ט

ת נ צ ב ה

נא להתפלל וללמוד לזכות

הרה"ח דוד צבי בן פרידא אסתר הי"ו

הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו

לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות
כאילו הם עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו
למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הילולים בהקדמה)